

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH
Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”
finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Warszawa, Mazowsze, Królestwo Polskie

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Erazma Majewskiego

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Muzeum prywatne

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Podstawą dla muzeum stała się kolekcja prywatna Erazma Majewskiego, zapoczątkowana w 1892 r., udostępniana wraz ze zbiorem bibliotecznym zainteresowanym naukowcom, od 1897 r. właściciel rozpoczął działania mające na celu powołanie muzeum przedhistorycznego, poszerzając równocześnie zbiory i wprowadzając nowoczesne metody inwentaryzacji i prezentacji zgromadzonych zabytków. Do propagowania tej idei przyczyniło się wydawane od 1899 r. czasopismo "Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej", pod redakcją Erazma Majewskiego. Licznie podejmowane próby upublicznienia kolekcji powiodły się dopiero w 1908 r., kiedy w Pałacu Sztuki Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych otwarto ekspozycję projektowanego Muzeum Erazma Majewskiego. W 1916 zbiory zostały przeniesione do siedziby Muzeum Narodowego przy ul. Podwale 15, gdzie przebywały do 1921 r. W tym czasie zbiory nie były upublicznione, mimo pieczołowicie przygotowanej ekspozycji. W 1921 r. kolekcję przekazaną aktem darowizny Towarzystwu Naukowemu Warszawskiemu, przeniesiono do Pałacu Staszica. Niedostosowane do potrzeb muzealnych sale poczynszy od 1916 r. stały się przyczyną częściowego uszkodzenia kolekcji, która po śmierci Erazma Majewskiego w 1922 r. straciła najważniejszego opiekuna. Dopiero w 1924 r. rozpoczęły się działania mające na celu konserwację zbiorów i udostępnienie jej publiczności, do czego przyczynił się nowy dyrektor Włodzimierz Antoniewicz. W 1932 r. oficjalnie otwarto dla zwiedzających Muzeum Przedhistoryczne im. Erazma Majewskiego. W 1939 r. na skutek działań wojennych zbiór został uszkodzony, w 1941 r. przeniesiono do gmachu Muzeum Narodowego i nieformalnie połączono ze zbiorami Państwowego Muzeum Archeologicznego [PMA]. W 1948 r. zbiory Muzeum Przedhistorycznego im. Erazma Majewskiego zostały włączone do zasobów PMA.

Daty działalności / zakres czasowy:

1892-1908 jako kolekcja prywatna udostępniona publiczności; 1908-1948

Dostępność

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Lokalna, społeczna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Obszar historyczny: zabytki archeologiczne

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		1892-1908: Złota 61 (mieszkanie prywatne pp. Majewskich), gabinet z wyposażeniem muzealnym, później dwa pomieszczenia 1908-1916: pl. Małachowskiego 3, Pałac Sztuki - gmach Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie 1916-1921: Podwale 15, budynek Muzeum Narodowego, 6 sal na parterze 1921-1941: Nowy Świat 72, Pałac Staszica, budynek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, sale pocerkiewne na III piętrze budynku; Królestwo Kongresowe, II RP
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		XXX
GODZINY OTWARCIA		1908-1916 jak gmach TPSP Zachęta 1932-1939: otwarte dla publiczności w środy, piątki, niedziele w godzinach 10-14, bilet wstępu 45 groszy, ulgowy 25 groszy
DYREKTORZY		Erazm Majewski (1858-1922) Włodzimierz Antoniewicz (1893-1973) Wiktor Ber (1902-1940)
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)		siedziby tymczasowe

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

ogólnopolski, Królestwo Polskie, Litwa, Wołyń, Podole, Ukraina, odlewy gipsowe zabytków zagranicznych (Zbiory porównawcze)

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Erazm Majewski (1858-1922) archeolog samouk, kolekcjoner, założyciel Muzeum Erazma Majewskiego (MEM), od 1916 członek Rady Muzealnej Muzeum Narodowego w Warszawie, od 1921 dyrektor Muzeum Przedhistorycznego im. Erazma Majewskiego przy TNW, od 1919 prof. zwyczajny archeologii przedhistorycznej UW, członek założyciel Muzeum Etnograficznego w Warszawie i TOnZP, kurator zbiorów Józefa Choynowskiego, prezes PGKZP Muzeum im. Erazma Majewskiego, inicjator czasopisma Światowit i jego redaktor w latach 1899-1905, oraz czasopisma Wisła; działał w zarządzie Towarzystwa Fotograficznego Warszawskiego, w latach 1901-1902 jako członek Zarządu;

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Lucyna Majewska
Józef Kostrzewski
Ludwik Sawicki
Włodzimierz Antoniewicz
Wiktor Ber
Kazimierz Kuc
Jadwiga Antoniewiczowa
Zofia Podkowińska
Janina Rosen-Przeworska

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Towarzystwo Naukowe Warszawskie -

Kalendarium (historia instytucji)

1892-1908 jako kolekcja prywatna udostępniona publiczności; 1908-1948
1908, 27 września: uroczyste otwarcie ekspozycji Muzeum Erazma Majewskiego [MEM] w Zachęcie - muzeum prywatne
1908-1916 jako ekspozycja w siedzibie tymczasowej - Pałac Sztuki
1916-1921 jako ekspozycja w siedzibie tymczasowej - Muzeum Narodowe
1921-1941 jako ekspozycja w siedzibie tymczasowej - Pałac Staszica [MEM] oraz muzeum państwowe [MPEM]
1921, 3 czerwca: podpisanie aktu darowizny - zmiana instytucji na Muzeum Przedhistoryczne im. Erazma Majewskiego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego
1932, 25 listopada: otwarcie Muzeum Przedhistorycznego im. Erazma Majewskiego- muzeum państwowe
1941 - włączenie kolekcji do Państwowego Muzeum Archeologicznego
1948 - oficjalne włączenie zbiorów do Państwowego Muzeum Archeologicznego

Kolekcja prywatna Erazma Majewskiego zapoczątkowana została w 1892 wraz z pierwszymi badaniami terenowymi i pozyskaniem okazów. Stopniowo poszerzany zbiór prezentowany był w mieszkaniu prywatnym (1892-1908) w gabinecie (później w dwóch pomieszczeniach) w szafach i gablotach muzealnych. W 1897 kolekcjoner zadeklarował przekazanie zbioru wraz ze wsparciem finansowym przy urządzaniu ekspozycji projektowanemu Muzeum Miejskiemu w Warszawie pod warunkiem autonomii zbiorów i prezentacji w osobnej sali nazwanej imieniem donatora. W wyniku rezygnacji z budowy muzeum E. Majewski podjął decyzję o budowie własnej instytucji (Muzeum Erazma Majewskiego, dalej MEM). Plany organizacji muzeum przy TOnZP (1907) nie doszły do skutku, jednak w 1908 r. E. Majewski podpisał porozumienie umożliwiające prezentację zbiorów w

gmachu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych (1908), gdzie były one eksponowane aż do 1916 r. W związku z rozrastającą się ekspozycją w 1912 r. E. Majewski zakupił plac przy ul. Langerowskiej (ob. Chocimska), zlecając zaprojektowanie gmachu muzeum Zenonowi Chrzanowskiemu i Oskarowi Sosnowskiemu. W realizacji projektu przeszkodził wybuch I Wojny Światowej. W 1916 r. kolekcja E. Majewskiego, w wyniku porozumienia z Muzeum Narodowym w Warszawie, została przeniesiona do pomieszczeń znajdujących się na parterze siedziby instytucji przy ul. Podwale 15, jednakże w wyniku nieporozumień z zarządem Muzeum Narodowego ekspozycja MEM nigdy nie została otwarta dla zwiedzających. W 1919 r., w związku z przesuwaniem terminem udostępnienia kolekcji przez Muzeum Narodowe, E. Majewski podjął próbę przekazania zbioru jako darowizny poprzez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego [MWRiOP] na rzecz państwa, które nie było zainteresowane przejęciem kolekcji. Mimo wstępnych rozmów z Państwowym Gronem Konserwatorów Zabytków Przedhistorycznych [PGKZP], z uwagi na odrzucenie warunków E. Majewskiego, nie została ona również przekazana do Państwowego Centralnego Muzeum Archeologicznego. W 1920 E. Majewski otrzymał nakaz eksmisji zbiorów z pomieszczeń zajmowanych w budynku przy ul. Podwale 15, gdzie na mocy porozumienia muzeum z Ministerstwem Spraw Wojskowych [MSW] zlokalizowane miało zostać Muzeum Wojska. Żądania te wzbudziły protest środowiska naukowego, a szczególnie Towarzystwa Naukowego Warszawskiego [TNW], które w wyniku rozmów, możliwości przekazania kolekcji na rzecz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i w świetle nieodwołalnego nakazu opuszczenia budynku do 1.06.1921 r., zdecydowało o przyjęciu zbiorów do własnej siedziby w Pałacu Staszica. Tego samego roku Erazm Majewski przekazał aktem darowizny zbiory TNW, wyłączając z nich najcenniejsze eksponaty. Kolekcja przekazana 3 czerwca 1921 zgodnie z wolą darczyńcy miała być niepodzielna i funkcjonować pod nazwiskiem właściciela, który dożywotnio został mianowany dyrektorem nowopowstałej placówki. Mimo usilnych starań E. Majewskiego, brak nakładów finansowych ze strony TNW, zły stan techniczny pomieszczeń oraz ludzka niedbałość doprowadziła do przemieszania, a w części także zniszczenia kolekcji magazynowanej w Pałacu Staszica. Erazm Majewski zmarł w 1922 r. na skutek długotrwałej choroby nie doczekawszy otwarcia muzeum. Od 1924 r. opiekę nad zbiorami z ramienia TNW przejął Włodzimierz Antoniewicz, który rozpoczął długotrwałe starania o przyznanie dotacji finansowych, zwieńczone po latach sukcesem, do którego przyczyniła się także ostra kampania prasowa piętnująca skandaliczne zaniedbania rujnujące kolekcję archeologiczną Majewskiego. W 1932 zakończono remont sal ekspozycyjnych i oficjalnie otwarto Muzeum Przedhistoryczne im. Erazma Majewskiego. Z uwagi na powiązania personalne instytucja współpracowała ściśle z Zakładem Archeologii Prehistorycznej Uniwersytetu Warszawskiego, przyjmując w 1938 w depozyt jego kolekcję archeologiczną. Tego samego roku, wbrew woli zmarłego donatora, ze zbiorów wydzielono 262 przedmioty antyczne przekazując je do Zbiorów Sztuki Starożytnej Muzeum Narodowego w Warszawie. W 1939 r. w wyniku bombardowania Pałac Staszica został uszkodzony, narażając zbiory archeologiczne na destrukcyjne działanie opadów atmosferycznych. Prace nad zabezpieczeniem kolekcji podjęli Zofia Podkowińska i Konrad Jażdżewski, który w 1941 doprowadził do przewiezienia zbiorów do Muzeum Narodowego, gdzie przechowywano zbiory Państwowego Muzeum Archeologicznego. Tego samego roku zbiory zostały połączone, a Muzeum Przedhistoryczne im. Erazma Majewskiego przestało istnieć jako samodzielna jednostka muzealna. Usankcjonowanie tego faktu nastąpiło 21.12.1948 r.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1900 - 10 422 obiekty

1902 - 15 080 obiekty

1905 - ok. 16 000 zabytków (Światowit 1905)

1911 - ok. 22 000 zabytków

1912 - 20 944 zabytków

1913 - archiwum naukowe, zbiór materiału surowego, zbiór pedagogiczny do uczenia archeologii i porównań (Lencewicz 1913)

1915 - ok. 30 000 zabytków

1921 - 30 329 zabytków (wg księgi inwentarzowej), 96 mebli muzealnych, tablice ścienne, mapy, rysunki - 15 szt.; archiwum negatywów fotograficznych, 250 klisz cynkotypowych, 50 kompletów 11-tomowych roczników Światowita - wg aktu darowizny z 3.06.1921

1933 - ok. 42 000 zabytków, archeologia przedhistoryczna i wcześniejsza, z terenu Polski, Litwy i Rusi, także archeologia ogólnoeuropejska (AAN 1933)

Początkowo zbiory uzyskiwane z badań powierzchniowych i sondażowych wykonywanych przez Erazma Majewskiego i Fryderyka Zembrowskiego (wuj E. Majewskiego) oraz zakupywane od okolicznej ludności wiejskiej. Od 1899 kolekcja wzbogacana od dary przekazywane w reakcji na odezwy zamieszczane na łamach czasopisma Światowit. E. Majewski po 1904 ze względu na pogarszający się stan zdrowia pozyskiwał obiekty dzięki zlecanym ekspedycjom naukowym, zakupom (także autoryzowanych kopii) i wymianie duplikatów. Zbiory w muzeum były posegregowane chronologicznie i terytorialnie, inwentaryzacja polegała na nadaniu numeru wraz z nazwą miejscowości pozyskania oraz wykonaniu fotografii (najczęściej zbiorowych). Opis obiektów na ekspozycji zawierał nazwę, dane administracyjne i nr inwentarzowy. Dodatkowe dane podawano na tablicach umieszczonych na meblach. Wraz ze wzrostem kolekcji, brulionowy inwentarz założony w 1892 r., już 6 lat później został przekształcony w księgę zawierającą: nazwę przedmiotu, nr katalogowy, surowiec z którego obiekt został wykonany, miejsce i datę znalezienia, datę pozyskania do MEM, ew. informacje dodatkowe w rubryce uwagi, miejsce przechowywania (nr szafy, półki, itp.), odrębny szkic.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Strategia pozyskiwania zbiorów

dary, zakupy, wymiana, ekspedycje naukowe, depozyt

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Erazm Majewski (1858-1922): 1921 darowizna na rzecz państwa kolekcji Muzeum Erazma Majewskiego, z wyłączeniem części zbiorów, w tym zabytków przekazanych przez Jadwigę Chyczewską-Modelską;
Jadwiga Chyczewska-Modelska z Kluczewa pod Płońskiem: 1911 zabytki z brązu przekazane do MEM;
Lucyna Majewska (1871-1953): 1928 przekaz kopii zabytków zakupionych w Musée National à Saint-Germain-en-Laye, w późniejszych latach liczne przekazy okazów wyłączonych ze zbiorów MEM przez Erazma Majewskiego, a także bibliotekę Majewskiego - 208 dzieł z dziedziny archeologii, historii, antropologii, etnologii, geologii, paleontologii i lingwistyki
Zakład Archeologii UW: 1938 włączenie depozytu zabytków archeologicznych Zakładu Archeologii UW
Franciszek Pułaski, przed 1911: ponad 1000 obiektów z pow. Kamienieckiego na Podolu

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

1911-1913 prace wykopaliskowe w Popudni i Pieniżkowej (ob. Ukraina) prowadzone przez Mariana Himnera (1887-1916) i Wincentego Chwojkę (?) na zlecenie E. Majewskiego
1911 - prace wykopaliskowe prowadzone przez M. Himnera, S. Krukowskiego, L. Kozłowskiego, na zlecenie E. Majewskiego

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

1908: autor ekspozycji: Erazm Majewski; tytuł: Erazma Majewskiego Oddział pierwszy przyszłego Muzeum Archeologicznego w Warszawie; oszklone szafy ustawione w symetrycznym porządku,

podpisy, komentarze naukowe, mapki, rysunki, schematy, wybór literatury; na ścianach prezentowane obrazy z kolekcji Zachęty, pośrodku rzeźba Julii Stabrowskiej Lelum-Polelum;
1916: autor ekspozycji: Erazm Majewski, Józef Kostrzewski; 96 nowych mebli muzealnych (szafy przyścienne i kloszowe, witryny stołowe, etażery, gabloty); sala nr 1, tytuł: zabytki obcokrajowe - wykopaliska greckie i rzymskie, zabytki z czasów palolitycznych, zabytki Etruskie z Włoch (pozyskane przez E. Majewskiego w 1905 r.); sala nr 2 - biblioteka; sala nr 3 - zabytki z osad z ceramiką wstęgową, kultury typu Złotej, polskie groby neolityczne; sala nr 4 - znaleziska z Popudni i Pieniążkowej; sala nr 5 - neolit kijowski i dalsze epoki krajowe, uzupełnienie: tablice poglądowe, wizerunki postaci historycznych; sala nr 6 - zabytki z cmentarzysk całopalnych, wykopaliska z Rusi;
1932: autor ekspozycji: Włodzimierz Antoniewicz: zbiory ułożone chronologicznie, w 3 salach poświęconych epoce kamienia, brązu i wczesnej epoce żelaza, oraz dalszym okresom do XIII w. n.e.

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Przewodnik po Muzeum Przedhistorycznym Erazma Majewskiego w gmachu Muzeum Narodowego stołecznego miasta Warszawy, J. Kostrzewski, 1916, wydrukowany częściowo

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej, od 1899

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

współpraca z Zakładem Archeologii Prehistorycznej Uniwersytetu Warszawskiego - organizacja ćwiczeń muzealnych

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Antoniewicz Włodzimierz, 1922, „Państwowe Centralne Muzeum Archeologiczne w Warszawie”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, r. 7, nr 8-9, s. 275-279
Antoniewicz Włodzimierz, 1925, „Badania Archeologiczne w Polsce w zakresie regionalnym”, *Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany*, r. 10, nr 2, s. 20-25
Antoniewicz Włodzimierz, 1928, „Sprawozdanie z działalności Muzeum Archeologicznego im. Erazma Majewskiego T.N.W. w Warszawie”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, t. 12, s. 157-158
Antoniewicz Włodzimierz, 1929, „Powstanie i losy Muzeum Archeologicznego Erazma Majewskiego”, *Światowit, Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, t. 13, s. 1-19
Antoniewicz Włodzimierz, 1932, „Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego T.N.W. w Pałacu Staszica”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, t. 15, s. 9-22

Blombergowa Maria M., 1996, „O kontaktach naukowych Erazma Majewskiego”, w: Kozłowski Stefan K., Lech Jacek (red), *Erazm Majewski i warszawska szkoła prehistoryczna na początku XX wieku*, Warszawa PAN

nn., 1905, „Kronika miesięczna. Głos p. Erazma Majewskiego w sprawie Muzeum Archeologicznego”, *Biblioteka Warszawska*, t. 4, s. 400-403

nn., 1911, „Muzeum Przedhistoryczne Erazma Majewskiego”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, 1911, t. 9, s. 124-127

Kolendo Jerzy, 2000, „Światowit - sto lat dziejów czasopisma”, *Światowit nowa seria* t. 2 (43) B, s. 97-111

Kos. W., 1908, „18 000 okazów naszego muzeum przedhistorycznego”, *Świat pismo tygodniowe ilustrowane*, r.3, nr 40 s. 19-20

Kozłowski Stefan K., 2012, *Tak wiele tak nieliczni. Młoda archeologia polska 1905-1928*, Warszawa-Łódź;

Kozłowski Stefan K., Lech Jacek, 1996, (red), *Erazm Majewski i warszawska szkoła przedhistoryczna na początku XX wieku*, Warszawa PAN

Krajewska Maria, 2006, „Erazm Majewski - autor pierwszych polskich powieści fantastycznonaukowych”, *Z Otchłani Wieków*, 61/3-4, s. 143-154;

Krajewska Maria, 2008, „Muzeum Erazma Majewskiego”, *Spotkania z Zabytkami*, nr 9, s. 34-35.

Krajewska Maria, 2008, „Spuścizna Erazma Majewskiego w Pracowni Dokumentacji Naukowej Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. W 150 rocznicę urodzin Erazma Majewskiego (1858-1922)”, *Wiadomości Archeologiczne*, t. 15, s. 1-87;

Krajewska Maria, 2009, „Dzieje Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Kalendarium”, w: *Państwowe Muzeum Archeologiczne. Informator*, Warszawa, s. 5-63;

Krajewska Maria, 2010, „Erazm Majewski (1858-1922)”, *Mazowsze Studia Regionalne*, nr 5, s. 219-228

Krajewska Maria, 2011, „Erazm Majewski i archeologia w Towarzystwie Opieki nad Zabytkami Przeszłości”, *Światowit. Fasc. B, Archeologia Pradziejowa i Średniowieczna, Archeologia Polski*, t. 8 (49)/B, s. 13-25

Krajewska Maria, 2011, „Archeologiczne Muzeum Erazma Majewskiego”, *Światowit. Fasc. B, Archeologia Pradziejowa i Średniowieczna, Archeologia Polski*, 9 (50) B, 19-49

Krysiński Antoni, 1897, „Głosy publiczne. W sprawie muzeum archeologicznego”, *Kurjer Warszawski*, nr 272, s. 2

Lech Jacek, 1996, „Erazm Majewski jako archeolog i tradycja polskich badań epoki kamienia”, w: Kozłowski Stefan K., Lech Jacek (red), *Erazm Majewski i warszawska szkoła przedhistoryczna na początku XX wieku*, Warszawa PAN

Lencewicz Stanisław, 1913, „Zbiory polskie. Muzeum Przedhistoryczne Erazma Majewskiego w Warszawie”, *Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany*, r.4, nr 26, s. 422-424 (sprostowanie w nr 37)

Majewski Erazm 1897, „O muzeum archeologiczne”, *Kurjer Warszawski*, nr 280, s. 1-2

Majewski Erazm 1897, „O muzeum miejskie”, *Kurjer Warszawski*, nr 335, s. 2

Majewski Erazm 1898, „Muzeum miejskie czy muzeum sztuk pięknych”, *Kurjer Warszawski*, nr 112, s. 2-3

Majewski Erazm 1899, „Biblioteka badacza starożytności przeddziejowych”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, nr 1, 112-117

Majewski Erazm 1899, „Prośba”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, nr 1, 75-76

Majewski Erazm 1901, „Do Czytelników naszych”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, nr 3, 248-250

Majewski Erazm 1901, „Prośba”, *Wisła*, nr 15, 135, 260

Majewski Erazm 1902, „Prośba!”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, nr 4, 160

Majewski Erazm 1911, „Katalog treściwy zbioru przedhistorycznego ułożony porządkiem miejscowości”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, 9, 128-156

Majewski Erazm 1912, „Dwudziestolecie Muzeum Starożytności przedhistorycznych”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, t. 10, s. 89-96

Majewski Erazm 1912, „Sprawozdanie z działalności naszego Muzeum (skarbcza) przedhistorycznego za rok 1912”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, t. 10, s. 97-101

Majewski Erazm 1913, „Sprawozdanie z działalności naszego Muzeum przedhistorycznego za rok 1913”, *Światowit. Rocznik poświęcony archeologii pradziejowej i badaniom pierwotnej kultury polskiej i słowiańskiej*, 1913, t. 11, s. 84-90

Modrzewska Halina, 1983, „Erazm Majewski badacz starożytności i twórca muzeum archeologicznego w Warszawie w świetle swojego Notatnika”, *Wiadomości Archeologiczne*, t. 48 nr 2, s. 163-189

Przylicki Krzysztof, 2015, „Idea ‘muzeum przedhistorycznego’ prof. Erazma Majewskiego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 20. XX wieku”, *Roczniki humanistyczne*, t. 63, z. 4, s. 171-177

Pułaski Franciszek, 1908, „Muzeum Przedhistoryczne”, *Głos Warszawski*, nr 227, s. 1

Rosen-Przeworska, Janina, 1933, „Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego”, *Ziemia. Tygodnik Krajoznawczy Ilustrowany*, nr 4, s. 65-68

Treter Mieczysław 1917, *Muzea współczesne: studjum muzeologiczne: początki, rodzaje, istota i organizacja muzeów, publiczne zbiory muzealne w Polsce i przyszły ich rozwój*, Kijów: Nakładem Redakcji Muzeum Polskiego, s. 78

Wrońska Jolanta, 1986, *Archeolodzy warszawscy na początku XX wieku*, Wrocław, s. 22-61

Zalewski Marek, 2010. O kolekcjach tworzących zbiory Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, *Mazowsze Studia Regionalne*, nr 5, s. 107-118

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Archiwum PMA w Warszawie:

Korespondencja różna Muzeum im. Erazma Majewskiego z lat 1924-1938, Pracownia Dokumentacji Naukowej PMA nr inw. 3821

Księga inwentarzowa Muzeum Erazma Majewskiego, Pracownia Inwentaryzacji i Ruchu Muzealiów PMA

Listy do Erazma Majewskiego z lat 1924-1938, Pracownia Dokumentacji Naukowej PMA nr inw. 3757/A

Notatki Erazma Majewskiego, Pracownia Dokumentacji Naukowej PMA nr inw. 3757/B

Materiały Erazma Majewskiego, Pracownia Dokumentacji Naukowej PMA nr inw. 3757/C-K

Księga Pamiątkowa MEM, Pracownia Dokumentacji Naukowej PMA nr inw. 3757/L

Spuścizna S. Krukowskiego w zbiorach PMA, teka nr 6205/36

Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie:

Protokoły posiedzeń Zarządu TNW 1945-1952, nr I-2, t.15

Archiwum Akt Nowych w Warszawie:

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego 14-0, Wykaz Muzeów i Zbiorów Muzealnych w m.st. Warszawie, 7003, k. 7

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego 14-0, Kwestjonariusz dla muzeów i zbiorów muzealnych, rok sprawozdawczy 1933, 7003, k. 20

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

za: Krajewska 2011, Archiwum PMA :

Szafa z zabytkami w mieszkaniu E. Majewskiego przy ul. Złotej 61 ok. 1894
Goście zwiedzający ekspozycję MEM, 1908, wg "Biesiada Literacka"
Fragment ekspozycji MEM przy ul. Podwale 15, 1919
Fragment ekspozycji MEM w Pałacu Staszica, ok. 1932
Wnętrze pracowni konserwatorskiej w mieszkaniu E. Majewskiego przy ul. Złotej 61, ok. 1913
za: Ziemia:
Muzeum im. Erazma Majewskiego. Regał z okazami (magazyn?), fot. P.A.T, 1933, nr 4, s. 66
Muzeum im. Erazma Majewskiego. Sala ekspozycyjna, fot. P.A.T, 1933, nr 4, s. 67

Ciekawe cytaty

I właśnie w imię tej obawy [o doraźne rozwiązania, A.T.] pragnę przypomnieć, że instytucje publiczne, jeśli nie mają zwodzić pokładanych w nich nadziei, winny być budowane na trwałych fundamentach, nie zaś na ruchomym piasku chwilowych 'dobrych chęci", Majewski Erazm 1897, O muzeum miejskie, Kurjer Warszawski, nr 335, s. 2

Nazwę Muz.[eum] im. Erazma Majewskiego należałoby zbiorom zastrzec bezwarunkowo; chociażby kiedyś po latach miało się muzeum znacznie rozrość, nazwa ta będzie przypominała społeczeństwu ofiarny trud jednostki, który wysiłkiem i pracą całego swojego życia stworzyła u nas to, co gdzieindziej robią całe organizacje wzgl.[ędnie] państwo i jego organy. [...] Nazwę taką zatrzymuje się z pietyzmem dla twórców nawet wtedy, gdy Muzeum przechodzi na użytek publiczny lub nawet na własność instytucji samorządowych czy państwowych. J. Kostrzewski, odpowiedź na list E. Majewskiego, 1919, PMA nr inw. 3757/A , t. XV, k. 30. Cytat za Krajewska 2011

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Aldona Tołysz

Data sporządzenia karty:

2017-02-27

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	